

2016. november

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

November 7.	19:51 UT	első negyed
November 14.	13:54 UT	telehold
November 21.	08:33 UT	utolsó negyed
November 29.	12:18 UT	újhold

A bolygók láthatósága

Merkúr: A hónap nagyobb részében a Nap közelsége miatt nem figyelhető meg. 20-a után már kereshető napnyugta után a délnyugati látóhatár közelében, de ekkor még csak fél órával nyugszik a Nap után. Ez az érték a hónap végére ötven percre javul, ami nagyban segíti megfigyelhetőségét.

Vénusz: Az esti délnyugati ég feltűnően ragyogó égiteste. A hónap elején bő másfél, a végén közel három órával nyugszik a Nap után, kitűnő megfigyelhetőséget biztosítva. Fényessége $-4,0^m$ -ról $-4,2^m$ -ra, átmérője $14,0''$ -ről $16,7''$ -re nő, fázisa $0,78$ -ról $0,69$ -ra csökken.

Mars: Előretartó mozgást végez a Sagittariusban, majd 8-ától a Capricornusban. Késő este nyugszik, az esti órákban látszik a délnyugati ég alján. Fényessége $0,4^m$ -ról $0,6^m$ -ra, látszó átmérője $7,5''$ -ről $6,5''$ -re csökken.

Jupiter: Előretartó mozgást végez a Capricornus csillagképben. Kora hajnalban kel, a hajnali órákban feltűnően látszik a délkeleti égen. Fényessége $-1,7^m$, átmérője $32''$.

Szaturnumus: Előretartó mozgást végez az Ophiuchusban. A hónap első felében még kereshető napnyugta után a délnyugati ég alján, utána belevész az alkonyati fénybe. Fényessége $0,5^m$, átmérője $15''$.

Uránusz: Az éjszaka nagy részében kereshető a Pisces csillagképben. Hajnalban nyugszik. Hátráló mozgása a hónap végén lassulni kezd.

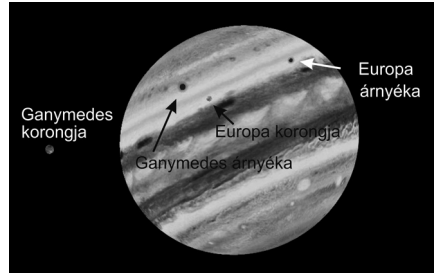
Neptunusz: Az éjszaka első felében figyelhető meg az Aquarius csillagképben. Éjfél

körül nyugszik. Mozgása 20-án vált hátrálóból előretartóra.

Kaposvári Zoltán

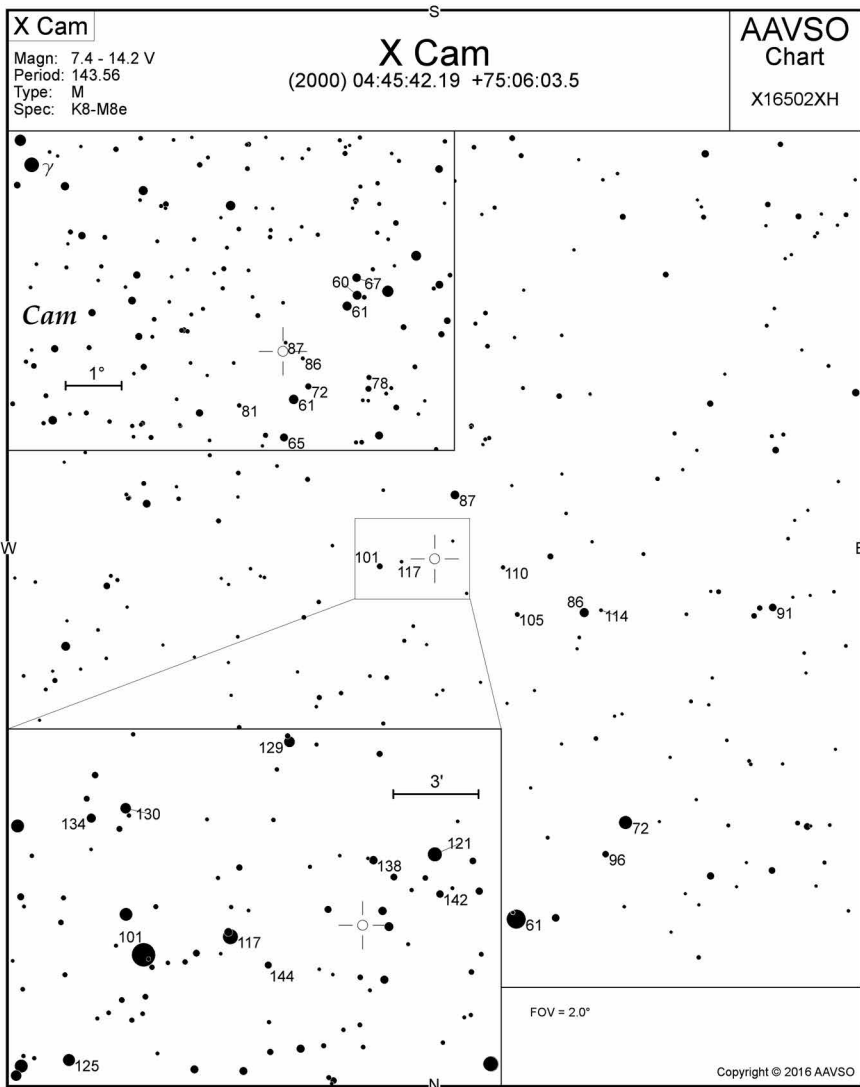
Két holdárnyék látszik a Jupiteren november 1-jén

A Jupiter megjelent a hajnali égen, így a holdak jelenségeit is megfigyelhetjük. Mivel még a Nap túloldalán tartózkodik az óriásbolygó, mérete sokkal kisebb, mint tavasszal, az oppozíció idején. Most az Europa és a Ganymedes vesz részt az árnyékvetésben. A bolygó kelésekor az Europa árnyéka már a Jupiteren lesz, később csatlakozik hozzá a Ganymedes árnyéka is. Nagyjából 80 perccel keresztül lesz látható egyidejűleg a két kis sötét folt az óriásbolygón. A jelenség $03:18$ és $4:40$ UT között figyelhető meg.

A hónap változója: X Camelopardalis

Ha létezne világbajnoksága a legdinamikusabb változó és egyben legkiszámíthatatlanabb viselkedésű mira változóknak, az X Camelopardalis minden bizonnyal dobogós helyet érne el. A csillag mindössze 145 napos periódusa mellé átlagosan 6 magnitúdós amplitúdó társul, ami fel- és leszálló ágában 10 naponként közel egy magnitúdós változási sebességet jelent (tehát, kivételesen indokolt lehet akár heti többszöri észlelése).

Fénygörbéjének szélsőértékei széles határok között változnak: legutóbbi minimuma során fényessége alig 12^m-ig csökkent, majd – csupán 3 magnitúdós amplitúdót produkálva – mindössze 9^m-ig emelkedett. Az X Cam elsöre nehezen beazonosítható, csillagszegény környezetben található, meg-

találásához az ε és ι Cas vonalában található γ Camelopardalis nyújthat segítséget. Fényváltozásait azonban – circumpoláris csillag lévén – akár egész évben nyomon követhetjük, így bőven megéri a gyakorlat megszerzésére fordított idő.

Bagó Balázs